

Telegraful Român

Anul 166 • nr. 29-32

1 și 15 august 2018

BUCURĂ-TE, MAICĂ, PURUREA FECIOARĂ!

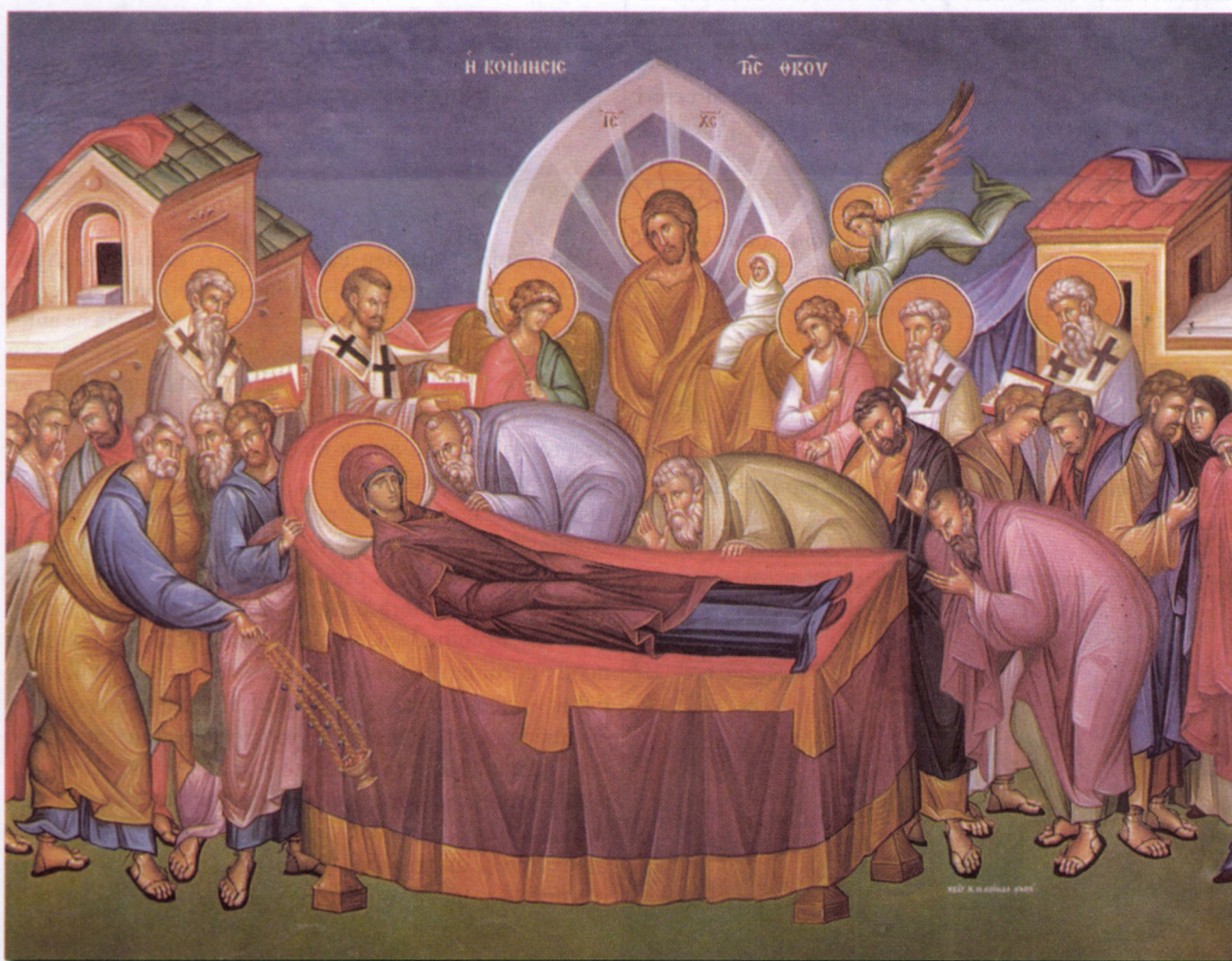
† LAURENȚIU,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Cununa sărbătorilor din calendarul creștin ortodox capătă strălucire și frumusețe mai ales prin salba de sărbători închinată Maicii Domnului.

Astfel, anul bisericesc începe cu praznicul *Nașterii Maicii Domnului*, la 8 septembrie, continuă cu *Intrarea în biserică a Maicii Domnului*, la 21 noiembrie, *Buna*

Fecioria ei este prevestită de proorcii Vechiului Testament (Isaia 7, 14; Ezechil 42, 2) și este mărturisită de ea însăși la Buna Vestire: „*Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?*” (Luca 1, 34).

„*Întru naștere fecioria ai păzit*” ne spune Troparul Adormirii, iar, la rândul său, Sfântul Maxim Mărturisitorul

Vestire, la 25 martie, și *Adormirea Maicii Domnului*, la 15 august. În afară de cele patru sărbători principale ale Sfintei Fecioare, calendarul ortodox mai consemnează și alte câteva sărbători, mai puțin importante, ale *Născătoarei de Dumnezeu*. Toate aceste sărbători, într-o admirabilă simetrie calendaristică, exprimă dragostea noastră față de Maica Domnului, ca răspuns la marea dragoste și la mijlocirea Maicii Domnului pentru noi față de Fiul său.

Importanța și locul aparte pe care Maica Domnului îl ocupă în cadrul iconomiei dumnezeiești și al cultului ce i se cuvine adus sunt date de *demnitatea ei de Născătoare de Dumnezeu*. *Sfințenia ei*, garantată de viața pe care a dus-o și de cei care au zămislit-o, sfinții părinți Ioachim și Ana, precum și *pururea fecioria*, care i-a caracterizat toată viața, rămân taine de neînțeles și surse ale cultului de preacinstire de care ea are parte.

formulează rânduri nemuritoare: „*Vederea și cuvântul Maicii celei nenuntite și cu totul nestrucate erau mai presus de orice har și slavă, iar rânduiala chipului ei era mai adâncă decât orice cunoștință omenească. Nimic din rânduiala durerilor și din neputințele nașterii nu se vedea în ea, ci după naștere era și mai strălucitoare și mai frumoasă, căci era plină de harul și lumina nașterii ei, și era lucru minunat pentru toți cei ce o priveau*” [Sf. Maxim Mărturisitorul, *Viața Maicii Domnului*, Deisis, Sibiu, 1998, p. 38].

Curățenia ei feciorelnică este garantată și de faptul că de mică a fost rânduită să-și petreacă anii copilăriei și ai tinereții la Templu, departe de ispitele lumii și în ascultare desăvârșită. Modelată în educație după rânduilele scripturistice, mintea și ființa ei au fost pe deplin pregătite să primească mesajul

(continuare în p. 2)

Tehnologia duhovnicească

Teodor BACONSCHI

Suntem *homo sapiens*, dar și *homo faber*. În lunga istorie a omului, uneltele au fost prelungiri ale corpului, concepute ca instrumentar de supunere a naturii (ostile): focul civilizează dieta și conservă alimentele, roata scurtează distanțele, cioplirea silexului ameliorează performanța cinegetică (deci rata de supraviețuire), busola permite navigația în relativă siguranță și tot așa. Oricâte unelte ar fi creat omul, imitându-și Creatorul, acestea i-au fost mereu supuse: le-a folosit punctual, pentru operațiuni specifice, de scurtă durată, chiar dacă repetate. Chiar și când s-a produs prima revoluție industrială – bazată pe motorul cu aburi – consecințele sale au fost spectaculoase, fără să diminueze suverana autonomie a omului, ca utilizator liber al propriilor tehnici. Firește, *Modern Times* (filmul lui Chaplin) denunța deja, în termenii lui Huxley din romanul *A Brave New World*, riscul mecanizării producției: muncitorul devenea, acolo, o anexă a mașinii. Iată că acest risc a crescut exponențial odată cu revoluția digitală, care ne-a legat de „terminalele” noastre printr-o conexiune permanentă, adictivă și fără alternativă. Gândurile prezentului editorial mi-au fost inspirate de o fotografie cu o serie de monahi, așezați pe o bancă (din curtea obștei lor). Toți erau cu ochii pironiți în telefon. Pentru că telefonul inteligent nu mai e un instrument printre altele. Nu se aseamănă cu un briceag elvețian, pe care-l folosești la nevoie, pentru a decoji un măr sau a deschide capacul unei sticle. E o proteză tehnologică adictivă, care face din orice utilizator un punct în uriașa rețea de telecomunicații globale, via internet: mitul Ucenicului vrăjitor ajuns la paroxism!

Sigur că, dacă primim sfaturile vreunui călugăr îmbunătățit, vechi în zile și adânc în rugăciunea inimii, acela ne va spune scurt: „să nu fie!”. Lăsați, fraților,

(continuare în p. 2)

Din cuprins:

Pr. Academician Mircea Păcurariu

**Preoți brașoveni și făgărășeni în închisori
și deportare în anii 1916-1918 | pagina 4**

Pr. Prof. Dr. Nicolae Dura

**Ofițeri superiori și militari români în
armata austriacă până în 1918**

| paginile 4 și 5

Pr. Dr. Vasile Oltean

Primele relații ale Brașovului cu Țara

Românească și Moldova | paginile 5 și 6

BUCURĂ-TE, MAICĂ, PURUREA FECIOARĂ!

(urmare din p. 1)

Bunei Vestiri, în virtutea căruia va deveni Născătoare de Dumnezeu, după cum ne spune Nicolae Cabasila: „întâmplarea a fost nu numai lucrarea Tatălui, a Virtuții Sale și a Duhului Său, ci și lucrarea voinței și credința Fecioarei. Fără consimțământul Celei-fără-de-prihană, fără credința ei, această lucrare ar fi fost tot atât de nerealizabilă ca și fără intervenția Celor Trei Persoane divine” [după V. Lossky, Teologia mistică a Bisericii de Răsărit].

Aceste trăsături ale sfințeniei și pururea fecioriei se vor amplifica pe măsură ce va fi martoră nemijlocită a vieții Pruncului sfânt, pe care L-a născut în Peștera Bethleemului. Toată viața Fiului lui Dumnezeu va fi o garanție și un suport al acestor calități ale Sfintei Fecioare.

Născătoarea de Dumnezeu nu este doar mama Pruncului Sfânt, ci și mama și ocrotitoarea Sfinților Ucenici și a întregii umanități, după cum cunoaștem din Sfânta Evanghelie de la Ioan: „Iisus, văzând pe mama Sa și pe ucenicul pe care îl iubea stând alături, a zis mamei Sale: Femeie, iată fiul tău! Apoi a zis ucenicului: Iată mama ta!” (Ioan 19, 26-27).

De asemenea, Maica Domnului este o sursă de sfințenie și curățenie spirituală – și de aici, cultul de preacinstire care i s-a acordat. Adevărul exprimat de femeia din popor: „Fericit este pântecul care te-a purtat și pieptul la care ai supt” (Luca 11, 27), devine una din rădăcinile cultului Maicii Domnului.

La mutarea ei din această lume, troparul o preamărește ca pe nelipsita noastră mijlocitoare, când zice: „întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare”.

Grija pe care Fiul ei i-a purtat-o în timpul vieții pământești n-a încetat nici după adormirea sa: „Dar puterea Fiului lui Dumnezeu s-a arătat nu numai în nașterea Lui mai presus de fire din Fecioară și, ca urmare, în biruirea morții, primită cu voia, ci și în faptul că nu lasă trupul Maicii Lui, din care s-a format Trupul Lui, să se corupă în mormânt, ci îl învie și-l înalță la cer, unde este și El” [Pr. D. Stăniloae, Iisus Hristos,

lumina lumii și îndumnezeitorul omului, București, Ed. Anastasia, 1993, p. 210].

Faptul Adormirii Maicii Domnului devine, după Sfântul Maxim Mărturisitorul, o garanție a învierii ce va să vină: „A urcat la cer prin har și sub călăuzirea Fiului ei înainte de învierea obștească, făcându-ne să nădăjduim în învierea ce va să vină. A fost înălțată cu totul: mai întâi, deosebi cu sufletul ei sfânt, atunci când a cerut-o Domnul, iar mai apoi, și trupul fără prihană, după cum a voit Domnul” [Sf. Maxim Mărturisitorul, op. cit., p. 122].

Tot ce se leagă de Maica Domnului stă sub semnul minunii: nașterea ei a fost o minune; viața ei a fost o minune; adormirea ei a fost o minune. În lumina acestor minuni, cultul Maicii Domnului s-a amplificat continuu. Dacă preocuparea oficială pentru ridicarea la rang de dogmă a vredniciei ei de Maică a Domnului a început la Sinodul III Ecumenic, prin Sinodul VII Ecumenic, Biserica investeste cu tărie de dogmă cultul de supravenerare a Maicii Domnului, așezând-o deasupra tuturor sfinților și chiar a îngerilor: „Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și ești mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii...”

Toate aceste elemente conduc, în cadrul cultului închinat Maicii Domnului, spre rolul deosebit de important pe care îl joacă Născătoarea de Dumnezeu în viața noastră spirituală. Mijlocirea specială a Maicii Domnului este elocventă în cultul Bisericii, care are rugăciuni și cereri pe care le adresăm numai Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Ea este, după același Sfânt Maxim Mărturisitorul, „tăria puterii care izgonește pe demoni, stânca vieții din care cei însetați bem apa nemuririi, stâlpul de foc ce călăuzește pe cei ce sunt în întuneric și cea care-i unește pe oameni cu Dumnezeu, vrednică Marie”.

Iată de ce nu putem încheia aceste gânduri decât cu minunatele cuvinte din Troparul Adormirii Maicii Domnului: „mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții, și cu rugăciunile tale izbăvești din moarte sufletele noastre”.

Tehnologia duhovnicească

(urmare din p. 1)

„drăcoveniile” acestea care vă toacă timpul, vă mută gândul de la Dumnezeu și vă aruncă în prizonieratul celor lumești. Există, desigur, și această decizie radicală de auto-protecție, numai că ea te scoate brusc, fie că ești laic sau cleric, din fluxul profesional, social și informațional din care se compun interacțiunile contemporane. Nu e vorba despre „riscul” de a rata nu știu ce fake news de două parale, ci despre acela de a-ți pierde „clienții”, prietenii, dialogul cu familia (care poate sfida, azi, geografia). Nu comunicăm, nu mai existăm socialmente, cu toate urmările acestei absențe. Or, o știm de la Aristotel, suntem ființe sociale. Și învățătura creștină ne vede ca mădulare ale Bisericii, în comuniune visată, „aspirațională”, cu semenii noștri apropiați sau mai îndepărtați. Firește, îndemnul delfic – meden agan – reciclat de Părinții Cappadocieni – rămâne la fel de util ca și principiul paulin: „toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos”. De aceea suntem sub guvernarea propriei rațiuni: pentru a ne putea doza gesturile, practicile, nevoile cotidiene, ferindu-ne de excese și disproporții. Să recurgem, așadar, la aceste părgihii de autocontrol, pentru a rămâne teferi sufletește.

Adevăratul pericol vine din confuzia între viața spirituală și cea virtuală. Pe Facebook vezi și icoane, oameni care pomenesc sfântul zilei, rugăciuni, linkuri către conferințe interesante, postate pe YouTube, recomandări de lectură ziditoare. O parte din comunitatea creștină reală s-a mutat în această dimensiune digitală. Biserica însăși recurge tot mai mult la transmiterea vieții liturgice pe unde radio sau prin televiziune și mi se întâmplă adesea să primesc, de la feluți ierarhi, meme pioase, pe Whatsapp... E dovada faptului că Biserica se adaptează timpurilor noastre – și bine face! – dar și proba a ce spuneam: o parte tot mai însemnată din identitatea noastră creștină, vie, se derealizează prin internet. Întrucât lumea virtuală există (și e clar mai comodă decât cea fizică), suntem tot mai des tentați să ne refugiem în ea ca într-o viață fără constrângeri, obligații și apăsări trupesti: ea e suficient de seducătoare pentru a deveni lumea noastră de referință. Iată o perspectivă care merită atenția noastră critică, până și în lunile calde, de vară... Sper că deschiderea temei v-a pus pe gânduri.

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Duminică, 1 iulie. Înaltpreasfinția Sa a oficiat, alături de Preasfințitul Părinte Episcop Ioan Casian al Episcopiei Ortodoxe Române a Canadei, slujba de resfințire a Catedralei „Sfântul Gheorghe” din Windsor (Canada), eveniment desfășurat cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la înființarea Parohiei Ortodoxe Române. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură. La final, a dăruit parohiei ortodoxe din Windsor un fragment din sfintele moaște ale Sfântului Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei.

Luni, 2 iulie. A slujit Sfânta Liturghie la hramul Bisericii „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt” din Oshawa, unde preot paroh este părintele Petre Buiuoc. A adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură.

Miercuri, 4 iulie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 5 iulie. A prezidat ședința Comitetului de

Miercuri, 11 iulie. A avut program de lucru la cabinet.

Joi, 12 iulie. Înaltpreasfinția Sa a oficiat Sfânta Liturghie la sărbătoarea Icoanei Maicii Domnului „Prodromița” și a sfințit o copie a renumitei icoane din Muntele Athos donată Bisericii „Sfântul Gheorghe” din Hârseni, jud. Brașov, de familia Erhu Eugen și Liliana. Cu această ocazie, biserica din Hârseni a primit și al

organizare a Întâlnirii Tinerilor Ortodocși de la Sibiu 2018.

Vineri, 6 iulie. A participat la Sfânta Liturghie săvârșită cu prilejul absolvirii studenților promoției 2014-2018 de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu. După Sfânta Liturghie, a adresat un cuvânt absolvenților și credincioșilor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Duminică, 8 iulie. A oficiat slujba de resfințire a bisericii cu hramul „Buna Vestire” din localitatea Ucea de Sus, protopopiatul Făgăraș II. A slujit Sfânta Liturghie, iar în cuvântul de învățătură a explicat credincioșilor rânduiala săvârșită prin care biserica lor a fost resfințită și a primit al doilea ocrotitor pe Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei. De asemenea, a oficiat slujba de sfințire a altarului de vară aflat în apropierea locașului de cult. Pentru întreaga activitate pastoral-misionară și administrativă din cei 12 ani de slujire la Ucea de Sus, părintele Alexandru Stanciu a fost hirotesit *iconom stavrofor*, iar principalii citori și binefăcători au primit acte de cinstire.

Luni, 9 iulie. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Marti, 10 iulie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

doilea hram: sărbătoarea acestei icoane, prăznuită la 12 iulie. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură. La final, părintele paroh Iulian Avram a fost hirotesit *iconom stavrofor*.

Vineri, 13 iulie. A prezidat ședința Comitetului de organizare a Întâlnirii Tinerilor Ortodocși de la Sibiu.

Sâmbătă, 14 iulie. A oficiat slujba de sfințire a bisericii care deservește ca locaș de rugăciune pentru persoanelor cu deficiențe de auz din Sibiu. Biserica a primit hramurile Intrării în Biserică a Maicii Domnului, Sfântului Ierarh Vasile cel Mare și Sfântului Efreim cel Nou. A săvârșit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură. Întreaga slujbă de târnosire a fost tradusă credincioșilor hipoacuzici în limbajul mimico-gestual. Părintele paroh Marian Vlăduț a fost hirotesit *iconom stavrofor*. Înaltpreasfinția Sa a oferit acte de cinstire tuturor credincioșilor care au sprijinit lucrările de renovare a locașului de cult.

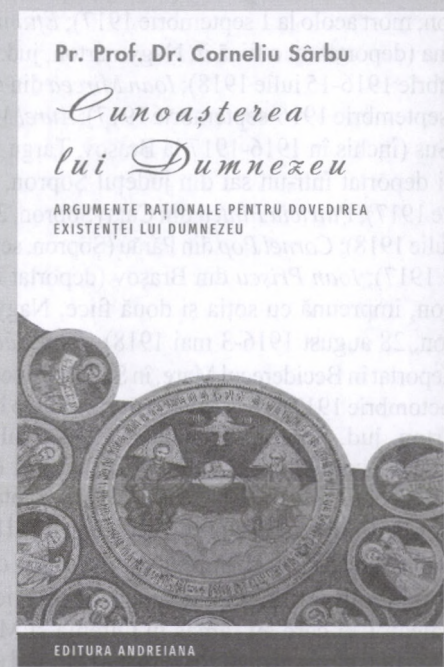
Duminică, 15 iulie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Mănăstirea Predeal, jud. Brașov.

Luni, 16 iulie – marți, 31 iulie. Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Înaltpreasfinția Sa a efectuat o pelerinaj în Grecia.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Nu cu mult timp în urmă, în seria „Restituiri”, inaugurată la Editura Andreiana din Sibiu, binecuvântată apariția unui valoros curs de *Teologie Fundamentală*, operă de căpătâi a Pr. Prof. Corneliu Sârbu. Pus la dispoziție spre tipărire de fiul său, Corneliu Sârbu jr, acel manuscris nu cuprindea și capitolele de față, având ca temă argumentele raționale privind existența lui Dumnezeu. După ce am intrat în posesia lor, am considerat că se cuvin a fi publicate, chiar și separat, din mai multe motive. În primul rând, ținea de structura logică a unui curs de Teologie Fundamentală să cuprindă și un asemenea capitol. Raționalitatea umană ține de însăși structura umană, creată „după chipul” lui Dumnezeu (Fac. 1, 26). Astfel, Ortodoxia nu a subscris niciodată la celebrul dicton (nebiblic totuși, așa cum ar crede unii!): „crede și nu cerceta”. Dimpotrivă, cercetarea Scripturilor, a tainelor dumnezeiești, a fost mereu secundată de dobândirea unei educații alese, în conformitate cu timpurile în care au trăit, iar Părinții Capadocieni reprezintă exemplul cel mai strălucit în acest sens. În al doilea rând, lumea de astăzi cunoaște

un curent secular care merge de la indiferență până la opoziția directă față de Biserică. Membrii acesteia sunt priviți ca obscuranțiști și retrogazi, opunându-se progresului tehnologic și științific. Nimic mai fals! Iarăși, lupta Bisericii nu este împotriva uzului rațiunii, ci împotriva abuzului de tehnologie, care poate merge chiar până la anihilarea unui grup de semeni (vezi folosirea irațională a biotehnologiilor). În al treilea rând, teologia naturală ține de așa-numita cale catafatică (pozitivă, rațională) de cunoaștere a lui Dumnezeu. În general, ea este situată mai prejos decât calea apofatică (negativă) de cunoaștere a tainelor divine, dacă nu mai amintim și cea de-a treia cale, prin experiență, numită de Pr. Dumitru Stăniloae „cunoașterea lui Dumnezeu în împrejurările concrete ale vieții”. Totuși, deși limitată, cunoașterea catafatică nu este mai puțin validă. În fapt, orice formă de cunoaștere umană își arată limitele atunci când are ca „obiect” Subiectele dumnezeiești, Sfânta Treime.

Ținând cont de aceste motive, sperăm ca acest mic tratat, care trebuie citit ca un apendice al cursului de Teologie Fundamentală al Pr. Prof. Corneliu Sârbu, să fie de folos tuturor celor interesați de teologia ortodoxă: nu doar clerici, monahi, studenți teologi sau seminariști, ci și intelectuali. În acest sens socotim de folos să o dăruim tuturor participanților la *Întâlnirea Internațională a Tineretului Ortodox de la Sibiu*, care fie acum, fie ceva mai încolo vor avea la îndemână un volum de mare folos pentru înțelegerea profundă a credinței lor în dialog cu celelalte religii ale lumii. Scopul său este, prin excelență, unul apologetic. Tutorul ni se adresează îndemnul: „să nu ne temem de știință și de elanul său impetuos, ci să-i apreciem după cuviință toate creațiile ei pozitive, bineștiind că progresul ei înseamnă – implicit și explicit – și dezvăluirea puterii și măreției lui Dumnezeu” (p. 109).

În încheiere, mulțumim dlui Lect. Dr. Ciprian Iulian Toroczka, care s-a îngrijit, din încredințarea noastră, de publicarea textului.

Mitropolitul Laurențiu

Pr. Academician
MIRCEA PĂCURARIU

Preoți deportați în județul Șopron: *Gheorghe Babeș* din Sohodol (deportat din 4 octombrie 1916 până în 6/18 decembrie 1918); *Ioan Bunea* din Vad (un an și opt luni, probabil în Șopron); *Petru Cațavei* din Rodbav (într-un sat din județul Șopron, 1 septembrie 1916-15 martie 1917); *David Coman* din Vama Buzăului (refugiat la Buzău, arestat și închis la Brașov și Cluj, apoi deportat în județul Șopron, octombrie 1917-iulie 1918); *Filip Crețaru* din Bod (80 de ani, arestat la 30 august 1916, deportat în județul Șopron până la 30 iulie 1918); *Jordan Curcubăță* din Budila (deportat patru luni în județul Bichis); *Ioan Dan* din Zărnești (închis la Brașov, ajuns deportat în județul Șopron, fără să se știe cât timp, decedat la 9 iunie 1919); *Ioan Hamzea* din Apața (în Șopron din 2 septembrie 1916 până în 16 iulie 1918); *Petru Langa* din Șercaia (deportat în Füleș, jud. Șopron, mort acolo la 1 septembrie 1917); *Eftimie Maniu* din Fântâna (deportat cu o fiică în Nagymárton, jud. Șopron, 12 septembrie 1916-15 iulie 1918); *Ioan Mircea* din Augustin (Șopron, septembrie 1916-septembrie 1917); *Aurel Mușat* din Ucea de Sus (închis în 1916-1917 la Brașov, Târgu Mureș și Cluj, apoi deportat într-un sat din județul Șopron, ianuarie 1917-iunie 1917); *Patriciu Pinte* din Cața (Șopron, 27 august 1916-15 iulie 1918); *Cornel Pop* din Părău (Șopron, septembrie 1916-mai 1917); *Ioan Prișcu* din Brașov (deportat în Ruszt, jud. Șopron, împreună cu soția și două fiice, Nagymárton, jud. Șopron, 28 august 1916-3 mai 1918); *Ioan Răduleț* din Seliștat (deportat în Beciderecul Mare, în Serbia, 25 septembrie 1916-24 octombrie 1917); *Dr. Vasile Saftu*, protopop în Brașov (Nagymárton, jud. Șopron, 15 august 1916-7 iulie 1918, împreună cu doi copii minori); *Dr. Nicolae Stinghe* (deportat cu soția și doi copii, unul de doi ani, altul de șase săptămâni, la Nagymárton, jud. Șopron, 15 august 1916-10 mai 1918); *Vasile Stoicanea* din Șercaia (în jud. Șopron, dar nu se știe cât timp).

Numărul preoților refugiați în vechea Românie este tot atât de ridicat. Cei care au rămas în Oltenia și Muntenia, ocupate de trupe germane, au fost arestați curând și trimiși în Ardeal, unde au fost judecați și condamnați la închisoare. Cei mai mulți s-au refugiat însă în Moldova, unii ajungând până în Ucraina și Rusia. Consemnăm pe următorii: *Nicolae Aron* din Galați-Făgăraș (septembrie 1916-decembrie 1918); *Ioan Balca* din Peștera (15 octombrie 1916-14 aprilie 1919); *Dumitru Bărbat* din Șercăița (septembrie 1916-noiembrie 1918); *Ilarie Boeru* din Grid (septembrie 1916-decembrie 1918); *Nicolae Boeru* din Breaza (în Moldova și Rusia, septembrie 1916-noiembrie 1918); *Pavel Borzea* din

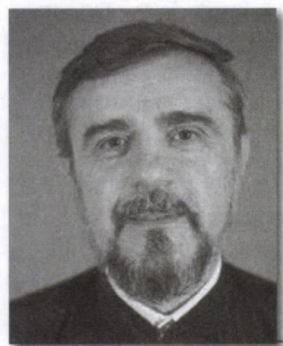
Viștea de Jos (septembrie 1916-decembrie 1918); *Ioan Broșu* din Brașov-Dârste (septembrie 1916-martie 1918); *Ioan Brotea* din Mateiaș (în Rusia din septembrie 1916 până în noiembrie 1918); *Eremia Bucșa* din Roadeș (în Moldova și Rusia, septembrie 1916-decembrie 1918); *Ioan Budu* din Șirnea (septembrie 1916-februarie 1919); *David Chiușdea* din Șinca Nouă (condamnat la moarte, a reușit să se refugieze la Roman, iar de acolo în Ucraina, până la sfârșitul anului 1918); *Nicolae Clonța* din Beclean (refugiat în Moldova, iar de acolo a ajuns în America de Nord, septembrie 1916-până în 1919); *Ilarie Cocan* din Mândra (în Moldova și Rusia, septembrie 1916-decembrie 1918); *Daniil Cojocaru* din Teliu (septembrie 1916-septembrie 1918); *Iosif Comănescu* din Codlea (14 septembrie 1916, în 1918 s-a înrolat ca preot militar în armata română); *Ioan Conora* din Boholț (septembrie 1916-februarie 1919); *Valeriu Crișan* din Mărgineni (refugiat la Huși, Iași și Kerson în Ucraina, reîntors în decembrie 1918); *Dionisie David* și *Timotei David* din Scorei (15 august 1916-20 ianuarie 1919); *Petru Debu* din Toderița (în Moldova și Rusia, septembrie 1916-decembrie 1918); *Ioan Dragolea* din Vulcan (septembrie 1916-decembrie 1918); *Trandafir Dragomir* din Arpașu de Sus (în Moldova și Rusia, 20 august 1916-28 noiembrie 1918); *Gheorghe Enescu* din Moeciu de Jos (în Moldova și Ucraina, 15 august 1916-20 noiembrie 1918); *Isaia Enescu* din Cheia (în Moldova și Basarabia, 24 septembrie 1916-21 mai 1919); *Solomon Făgărășan* din Drăguș (în Moldova, 1 noiembrie 1916-10 decembrie 1918); *Toma Giurgiu* din Purcăreni (la Buzău, 24 septembrie 1916-octombrie 1918); *Aron Gogonea* din Poiana Mărului (Moldova și Ucraina, septembrie 1916-sfârșitul lui 1918); *Constantin Grama* din Râușor (septembrie 1916-ianuarie 1918); *Ioan Hamzea* din Zărnești (Tecuci, 6 octombrie 1916-20 decembrie 1918); *Valeriu Judele* din Mărgineni (Moldova și Rusia, septembrie 1916-mai 1919); *Petru Leucă* din Satulung (Moldova și Rusia, septembrie 1916-mai 1919); *Valeriu Literat* din Luța (septembrie 1916-1919); *Dumitru Manole* din Târlungeni (în Moldova, unde a murit în 1918; au rămas soția și copiii); *Vasile Mereț* din Brașov-Cetate (Moldova și Rusia, 25 septembrie 1916-15 ianuarie 1919); *Moise Micu* din Poiana Mărului (la Roman și în Ucraina, preot în parohii din Moldova până în martie 1919); *Pavel Monea* din Streza-Cârțișoara (în Muntenia, unde a fost arestat de bulgari); *Ioan Moșoiu* din Șimon (în Moldova

și Rusia, 26 septembrie 1916-10 ianuarie 1919); *Ioan Nan* din Râșnov (septembrie 1916-8 decembrie 1918; înrolat ca preot militar în armata română); *Matei Nicoară* din Rucăr (în Moldova și Rusia, 2 septembrie 1916-4 decembrie 1918); *Aurel Oancea* din Baci (septembrie 1916-noiembrie 1918); *Ioan Pascu* din Turcheș (septembrie 1916-noiembrie 1918); *Traian Păcală* din Galați-Făgăraș (septembrie 1916-decembrie 1918); *Ilarie Plotogea* din Tohanul Nou (în Moldova și Rusia, 4 octombrie 1916, refugiat, s-a reîntors în Transilvania și închis la Cluj); *Ioan Pop* și *Vincențiu Pop* din Sâmbăta de Sus (în Moldova și Rusia, 1916-august 1918); *Alexandru Popa* din Lisa (septembrie 1916-sfârșitul anului 1918); *Jacob Popa* din Făgăraș (în Moldova și Rusia, 1916-1918); *Ioan Popa* din Arașul de Sus (29 august 1916-15 ianuarie 1919); *Victor Popea* din Satulung (septembrie 1916-decembrie 1918); *Zenovie Popovici* din Satulung (23 septembrie 1916-10 decembrie 1918); *Constantin Proca* din Râșnov (septembrie 1916-decembrie 1918); *Dumitru Purece* din Hurezi (septembrie 1916-decembrie 1918); *Victor Pușcariu* din Sohodol (Moldova și Ucraina, 10 septembrie 1916-6 decembrie 1918); *Ioan Răfiroiu* din Poiana Sărată (refugiat și înrolat în armata română); *Matei Răduleț* din Berivooi Mari și *Vasile Răduleț* din Berivooi Mici (în Moldova și Rusia, august 1916-ianuarie 1919); *Vasile Runceanu* din Măgura (refugiat în jud. Tecuci, cu soția și opt copii); *Gheorghe Solca* din Calbor (septembrie 1916-februarie 1919); *Ioan Străvoiu* din Zărnești (refugiat la Bârlad, septembrie 1916-14 aprilie 1917, mort acolo); *Gheorghe Țișca* din Moeciu de Sus (1916-1917, mort în Moldova); *Gheorghe Vasu* din Voila (septembrie 1916-decembrie 1918); *Jacob Zorca* din Vlădeni (în Moldova și Rusia, septembrie 1916-decembrie 1918); *Bartolomeu Zaharia* din Ludișor (septembrie 1916-noiembrie 1918).

Despre câțiva preoți brașoveni nu avem date sigure privind refugii lor în Moldova: *Dionisie Bucur* din Crihalma; *Nicolae Frateș* din Teliu; *Emil Gheaja* din Paloș; *Grigorie Ludu* din Prejmer; *Candid Mușlea*, diacon în Brașov.

Câțiva dintre acești preoți refugiați s-au înrolat ca preoți militari, cum am subliniat în paginile precedente: *Iosif Comănescu* din Codlea, *Ioan Nan* din Râșnov, *Zenovie Popovici* din Satulung, *Ilarie Reit* din Bran-Poartă.

Așadar, și preoții brașoveni și făgărășeni au îndurat aceleași suferințe din partea autorităților ca și cei din alte zone ale Transilvaniei.

Pr. Prof. Dr.
NICOLAE DURA

În Viena și în alte provincii ale fostului Imperiu austriac au desfășurat activitatea mii și mii de soldați români, însoțiți de ofițeri de acasă: din Transilvania, din Banat sau din Bucovina, în vremea în care aceste provincii au aparținut imperiului. Numai așa pot să fie înțelese și multe cimitire cu mii de soldați români căzuți și înmormântați pe aceste meleaguri. În continuare voi prezenta câteva date și mai ales nume ale unor personalități românești dintre ofițerii români de la Viena.

Înalți ofițeri români

La 31 octombrie 1918 s-a întemeiat la Viena Senatul Militar Român, cu participarea a 100 de ofițeri români. Cu acest prilej s-au ales ca președinte militar generalul Ioan Boeriu și

loțiitor căpitanul Traian Popa. La constituirea acestui Senat Militar Român la Viena au mai participat: căpitanii Coilban, Luca Popovici și Dr. Muntean, de asemenea, preotul militar Ilie Hociotă. Acest Senat Militar Român a ținut mai multe întruniri de organizare și de orientare a militarilor români (Dr. Antonie PLĂMĂDEALĂ, *Metropolit von Transsilvanien, Ein rumänischer Militärarsenal in Wien, einen Monat vor der Vereinigung vom 1. Dezember 1918*, în „Almanahul Parohiei Ortodoxe Române din Viena” (APORV), 1988, p. 25). Foarte interesant și mișcător, aceștia au depus – la Viena – jurământul pe tricolorul românesc, rostind aceste cuvinte: „Jur credință națiunii române și supunere în toate Consiliului Național Român. Nu voi sta decât în serviciul neamului românesc, pe care nu-l voi părăsi la nici un caz și sub nicio împrejurare”. Misiunea de bază a Senatului Militar din Viena era să susțină militarii români din Austria pentru a se reîntoarce în Transilvania sau în Bucovina. Au fost înștiințați soldații români de pe toate fronturile pe care a acționat armata austro-ungară și li s-a dat dispoziție să nu comită jafuri sau acte samavolnice, să nu se lase jigniți în sentimentele lor naționale, să se comporte cu omenie și demnitate în drumul lor spre casă.

La Viena și la Wiener Neustadt, 50 km în sudul Vienei, se aflau în 1918 aproximativ 60.000 de ofițeri, subofițeri

și soldați români. Aceștia au fost organizați să plece prin Iugoslavia în Banat și Ardeal, luând parte la Marea Adunare de la Alba Iulia. Protocoalele notate de către preotul Gheorghe Opreanu, păstrate în Arhiva mitropolitană din Sibiu, au fost publicate de către Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Transilvaniei, în lucrarea: „Calendar de inimă românească”. La propunerea preotului Gheorghe Opreanu, mai multe întruniri s-au organizat în cancelaria parohială din Löwelstrasse 8, din centrul Vienei. Secretarul acestui Senat a fost preotul Gheorghe Opreanu, care a ajuns apoi protopop de Târnăveni. La 27 noiembrie, Dr. Iuliu Maniu, președintele politic al acestui for, în cadrul ședinței de la Senatul Militar din Viena, „roagă toți ofițerii ca, fără amânare, să plece acasă, cu atât mai vârtos, că scopul acestui Senat militar e împlinit deja întru toate și acum chemându-ne dorința acasă”.

Dintre înalții ofițeri români care au activat la Viena amintim pe generalii: *Alexandru Lupu* și *Ioan Boeriu*.

Generalul Alexandru Lupu s-a născut la Lugoș în anul 1838. La îndemnul marelui Andrei Șaguna, a urmat Școala normală de matematică din Caransebeș. De la simplu soldat a urcat, printr-o muncă perseverentă și prin talent, până la

(continuare în p. 5)

Pr. Prof. Dr. Nicolae DURA, Viena

Ofițeri superiori și militari români în armata austriacă până în 1918 (I)

(urmare din p. 4)

gradul cel mai mare în armata imperială. Iată câteva cuvinte din caracterizările ce au fost făcute de superiorii lui: „Este un ofițer capabil și cu multă îndemânare... Față de superiori este foarte ascultător din convingere și foarte respectuos. Față de subalterni este pretențios, dar drept” (anul 1869). „Are un caracter foarte solid și corect... Este un căpitan foarte inteligent, stăruitor, fapt ce mă convinge că poate fi un ofițer de stat major” (scrisa maiorul Josef Wellesacher în anul 1881). Alexandru Lupu a participat la războaiele din Italia (1859) și Prusia (1866). A fost decorat cu Medalia de război și Meritul în Serviciu clasa I, Crucea de Cavaler clasa I cu șoim alb (1866) și Crucea meritul militar (1896). La 25 februarie 1908, împăratul i-a acordat înaltul grad de general. După 42 de ani de slujire în armata imperială solicită pensionarea în anul 1896 și rămâne cu domiciliul în Viena. „Fără îndoială, a avut de suferit de pe urma faptului că a rămas în credința străbună, dar și datorită faptului că, în 1878, și-a ales drept soție tot o româncă, pe Blanca, originară din Arad. Dacă soția ar fi fost din Germania sau din Austria, dacă familia ar fi trecut la romano-catolicism, alta ar fi fost situația” (Mărturisirea cu convingere Ing. Alexandru Lupu, care trăiește la Lugoj și care a primit primele date de la bunicul său care era strănepot de frate al generalului, la Cristian Ghinea, *La Viena, pe urmele legendei generalului Alexandru Lupu*, în „Redeșteptarea”, nr. 712 din 3-9 feb. 2005, p. 12). Acest român ortodox a reușit să strângă elementul românesc și să susțină închirierea, în inima capitalei imperiale, a unui spațiu care adăpostește de 112 ani capela românească ce se păstrează și se folosește până astăzi.

Generalul Alexandru Lupu a trecut într-o nemurire la înaintea vârsta de 87 de ani, în 3 aprilie 1925. El a lăsat românilor, drept testament, îndemnul: „Să țineți morțiș la credința strămoșească, căci ea ne-a făcut ceea ce suntem: popor civilizat cu speranța într-un viitor tot mai bun și mai consolidat” (Dr. Cornel CORNEANU, *Generalul Alexandru Lupu*, în „Foia Diecezană”, Caransebeș, nr. 49/1945, p. 6). Locul de veci al generalului Alexandru și al soției sale, Blanca Lupu, se află în Cimitirul central din Viena, parcela 116, rândul 12, mormântul nr. 9.

Generalul Ioan Boeriu s-a născut la 10 octombrie 1859 în Recea, din Țara Făgărașului. Mama lui ar fi dorit, ca fiul ei să urmeze teologia, să devină preot ortodox în satul natal, dar el a urmat cariera militară. După absolvirea Școlii de Cadeti de Infanterie (Kadettenschule) din Sibiu a ajuns sublocotenent în Budapesta, apoi în 1900 a devenit căpitan, iar în 1914 a fost avansat la gradul de colonel. A fost activ în regimente din Bosnia, Budapesta și Viena.

În luptele de la Sulozcsova, Boeriu a fost rănit grav și, ajungând infirm, a fost transferat la Ministerul Cezarocrăiesc de Război, ca expert militar și președinte al Consiliului de Onoare al Ministerului. În anul 1917 a obținut titlul de baron și Ordinul Maria Tereza. La 11 noiembrie 1918, Boeriu a fost avansat la gradul de Feldmarschall-leutnant (Camelia ONCIU, *Eroi uitați ai României Mari. Primul general al Transilvaniei*, http://www.monitorulexpres.ro/?mod=monitorulexpres&p=mozaic&s_id=141929 20.3.2018). El a fost un mare om de arme, care și-a păstrat

gradul de general în două regimuri politice atât de diferite: Imperiul Austro-Ungar și Regatul României.

După întoarcerea din Viena, generalul Boeriu a participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care a consfințit Unirea de la 1 Decembrie 1918, apoi a devenit comandantul armatei din Transilvania. Pentru meritele sale a fost decorat atât de împăratul austro-ungar Carol I, cât și de Regele Ferdinand I al României (Bianca PĂDUREAN, Pagina de istorie: Generalul Ioan Boeriu, românul care a ocupat Viena, Praga și Budapesta, 10 Octombrie 2017. <https://www.rfi.ro/cultura-98388-pagina-de-istorie-generalul-ioan-boeriu-romanul-ocupat-viena-praga-budapesta>, 20.03.2018).

În 1921, generalul Boeriu a trecut în rezervă, apoi s-a implicat în activități culturale în ASTRA. A fost membru al Senatului României. S-a stins din viață la 90 de ani, pe 2 aprilie 1949, la Sibiu, și a fost înmormântat – precum ceruse el – în satul natal, Recea.

Este demn de amintit, în acest context, că la Viena a funcționat pe toată durata războiului (1914-1918) Comitetul de Caritate din Viena (Nicolae DURA, *Biserica trăită departe*, București, 2005, p. 245-247). Acesta a fost întemeiat de către Comunitatea Ortodoxă Română Vieneză. S-a propus alegerea unui comitet de doamne române, care să ia asupra lor datoria de „surori de caritate” și să ajute împreună cu toți medicii români din Viena.

Consiliul bisericesc a pus la dispoziția Comitetului de caritate suma de 2.000 de coroane și și propunea să strângă colecte și să le pună la dispoziția Crucii Roșii. În spațiul închiriat pentru capelă, în centrul capitalei habsburgice, s-a organizat o „stațiune sanitară cu 4 până la 6 paturi pentru răniți”. Activitatea acestui Comitet avea să cuprindă și vizitarea soldaților români internați prin diferite spitale din Viena și împrejurimi, ajutarea și încurajarea lor, oferirea de cărți ziditoare de suflet. Soldații erau ajutați să-și procure obiectele dorite și să comunice cu familiile lor. Această inițiativă depășea puterile celor zece doamne alese și se extindea asupra tuturor românilor vienezi ca o expresie a dragostei lor creștinești.

Primele relații ale Brașovului cu Țara Românească și Moldova

Ele sunt o urmare firească a evoluției economiei interne a Brașovului, în speță Șcheii Brașovului, precum și a apropierii lor din punct de vedere geografic, dar mai ales a vieții creștine ortodoxe patronate de Biserica „Sf. Nicolae” și slujitorii săi. Brașovul, mai evoluat economic decât celelalte două țări române, va găsi aici un loc de unde se putea face aprovizionarea cu materii prime. În acest sens, constituie o mărturie grăitoare șirul privilegiilor comerciale care reglementau activitatea comercială a negustorilor brașoveni în țările române. Ca să dăm câteva exemple, prezentăm sumar doar câteva documente, mai întâi pe cele din Țara Românească. 20 ian. 1368 – Vladislav: Limitarea plății de vamă la Câmpulung și la Dunăre, scutirea de vamă la Slatina [Arhivele Statului Brașov, *Privilegii*, 807; cf. Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (sec. XIII-XX)*, p. 65]; 7 sept. 1412, Brașov – Stibor, vv. Transilvaniei, Tarife vamale pentru comerțul în Țara Românească [Idem, *Privilegii*, 40]; 8 iunie 1413, Câmpulung – Mircea cel Bătrân, Tarife vamale pe drumul Brăilei [Idem, *Privilegii*, 779, lb. slavă]; 25 august 1413, Câmpulung – Mircea cel Bătrân, Tarife vamale în Țara Românească [Idem, *Privilegii*, 768, lb. latină, transcris de Dan II. 1431]; 21 noiembrie 1421, Târgoviște – Radu Praznaglava, Tarife vamale pe drumul Brăilei [Idem, *Privilegii*, 771]; 23 oct. 1422, Târgoviște – Dan II, Tarife vamale pe drumul Brăilei [Arhivele Naționale Maghiare, Budapesta]; 10 noiembrie 1424, Târgoviște – Dan II, Tarife vamale în Țara Românească [Arhivele Statului Brașov, *Privilegii*, 774, cf. *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (sec. XIII-XX)*, p. 65]; 10 noiembrie 1424, Târgoviște – Dan II, Tarife vamale pe drumul Brăilei [Idem, *Privilegii*, 780]; 30 ian. 1431, Târgoviște – Dan II., Tarife vamale în Țara Românească [Idem, *Privilegii*, 768]; 24 ian. 1437, Târgoviște – Vlad Dracul, Libertatea comerțului pe drumul Brăilei, stabilirea de tarife vamale (Inst. Istorie St. Petersburg); 8 aprilie 1437, Târgoviște – Vlad Dracul, Tarife vamale pe drumul Brăilei [Idem, *Privilegii*, 770]; 2 mart. 1443, Szeged – Nicolae de Ujlak și Ioan de Hunedoara, vv. Transilvaniei, Tarife vamale pentru comerțul în Țara Românească [Idem, *Privilegii*, 97]; 7 august 1444, Târgoviște – Vlad Dracul confirmă prevederile documentelor lui Mircea cel Bătrân și Ioan de Hunedoara din 1443 [Idem, Fronius, I. 17]; 11 iul. 1475, Târgoviște – Basarab Laiotă confirmă privilegiul tatălui său Dan II. din anul 1422 [Idem, *Privilegii*, 769]; 7. oct. 1476, Brașov – Vlad Tepeș confirmă privilegiul din 8 apr. 1437 [Idem, *Privilegii*, 773].

Menționăm și o parte din privilegiile emise pe pergament, privind comerțul Brașovului cu Moldova: 1400–1432 – Alexandru cel Bun, libertatea comerțului pentru negustorii brașoveni în Moldova (documentul nu s-a păstrat); 11 sept. 1448, Suceava – Petru II confirmă privilegiile comerciale de la Alexandru cel Bun, Iliș și Ștefan II; 3 aug. 1449, Vaslui – Alexandrel, confirmă privilegiul lui Alexandru cel Bun, tarife vamale pentru comerțul în Moldova [Idem, *Privilegii*, 775]; 12 aug. 1452, Vaslui – Alexandrel, confirmă privilegiul lui Alexandru cel Bun, tarife vamale pentru comerțul în Moldova; 2 iun. 1455, Suceava – Petru Aron confirmă vechile privilegii privind comerțul brașovenilor în Moldova [Idem, *Privilegii*, 778]; 13 mart. 1458, Suceava – Ștefan cel Mare confirmă vechile privilegii după documentele din 1449 și 1452 [Idem, *Privilegii*, 777].

Obștea românească din Șcheii Brașovului și-a creat un statut de existență socială într-o oarecare independență față de Cetate, bucurându-se de sprijinul prețios al domnilor de peste munți și suportul moral patronat de Biserica „Sf. Nicolae”, o ctitorie multivoievodală, ale cărei începuturi le găsim încă de la 1292, când cronica locală consemnează o troiță folosită ca locaș de cult. Până și autoritățile cetății se foloseau de prestigiul pe care îl aveau slujitorii acestei biserici în fața voievozilor de peste munți. „Poate să socotească fieștecine – scria cu admirație cronicarul Radu Duma

(continuare în p. 6)

Pr. Dr. Vasile OLTEAN

Sfințirea drapelului Senatului Militar Român din Viena, 14 noiembrie 1918

(Fotografia a fost făcută de soldatul Samoilă Mârza, din Galtiu, județul Alba, care a fost fotograf militar la Viena. Aparatul acesta de fotografiat se păstrează în Muzeul Unirii din Alba Iulia.)

Primele relații ale Brașovului cu Țara Românească și Moldova

(urmare din p. 5)

pe unul dintre catastifele bisericii – precum au fost sașii către ticăloșii (n.n., în sensul de „săracii”) șcheai, avându-i la cinste și dragoste pentru multe lucruri bune ce le aveau de la șcheai, că unde era ca să trimită cu vreo solie, tot din Șcheai trimitea și când avea Sfatul nescăiva greutăți, trimitea de aducea pe protopopul și cu doi jurați la Sfat și se sfătuia” [Ziarul „Dreptatea”, I, 1905, nr. 5, p. 1].

Prima mărturie de această natură este confirmată de documentele care privesc pe primul preot al bisericii de piatră, popa Costea (1474-1477), pentru care Laiotă Basarab cel Bătrân se adresează autorităților cetății Brașov că este „omul nostru și mi-a slujit domniei mele de multă vreme, astfel doresc să-l pui la o biserică lângă domnia mea ca să-l hrănesc, deci vă rog ca pe niște buni prieteni ai mei să-l petreceți frumos și cu cinste...” [Candid Mușlea, *Biserica...*, vol. I, p. 50]. Doar moartea survenită în același an nu i-a permis preotului șcheian să se stabilească în Muntenia. Fiul fostului domn, Basarab cel Tânăr, adresează scrisori similare pentru popa Coman și dascălul Radu din Șchei avertizând pe autoritățile Cetății (pe cei 12 pargari) că „voiesc să vină în țara Domniei Mele, să nu le faceți greutăți și să-i lăsați în pace pentru voia mea... căci când eram în nevoie mult bine am văzut de la ei, de aceea vreau să le fac și eu bine ... Vă rog și vă cer: lăsați-i să vie în pace...” [Ion Bogdan, *Documente și regește...*, p. 217]. Pe același preot Coman îl aflăm la curtea lui Vlad Călugărul,

care la 1495 începe construcția în piatră a Bisericii din Șchei, continuată între 1518-1521 de Neagoe Basarab, de la care se păstrează și azi o cădelniță și un Minei slavon copiat la 1515 la Târgoviște. Prin strădania protopopilor Iane și Mihai, în urma daniei lui Petru Cercel al Munteniei „s-a lungit sfânta biserică, cu sfântul altar, cu cel două hori înainte și cu tindas dinapoi pentru partea femeiască și a împodobit biserică cu multe icoane” [Arhiva Muzeului Bis. „Sf. Nicolae”, *Catastif 2*, p. 72]. La rândul său, Aron Vodă al Moldovei „s-au sculat de la Moldova de au ajutat sfânta biserică de ce n-au isprăvit Petru Vodă (Cercel)... și au zugrăvit biserică pe dinăuntru și pe dinafară cu mulțime de istorii ale sfinților ... și au mai înălțat turnul la 1595” [Radu Tempea, *Istoria Sfintei Beseareci...*, p. 2]. După ce emisese și hrisov de danie (păstrat azi în muzeul școlii), în urma căruia s-a construit și clădirea în piatră a școlii, oferă și prețioase daruri consemnate în catastifele bisericii, care ține să precizeze: „de atunci până la mijlocul secolului al XVII-lea s-a dat din visteria Moldovei în toți anii numita sumă de 12.300 de aspri...” [Arhiva Muzeului, *Catastif II*, p. 275]. Hrisovul său este reluat *ad literam* de Gheorghe Ștefan la 1666.

Documentele Brașovului confirmă numeroasele acțiuni diplomatice ale protopopului Mihai, care, în dubla calitate de „scriitor la Cetate” și protopopul românilor din Șchei, poposește la curtea mai multor domni din Moldova și Muntenia, înlesnind legăturile acestora cu Brașovul. Fapta sa este completată de alți slujitori ai lăcașului de cult din

Șchei, în persoana protopopilor Petru și fiul său, Grama (la Petru Rareș, Mircea Ciobanul și Nicolae Pătrașcu), Dobre (la curtea lui Pătrașcu cel Bun și Alexandru Lăpușneanu) ș.a. [Vasile Oltean, Faust Remus, *Preoții bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului și legăturile lor cu Muntenia și Moldova*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, an. LIV, nr. 21-24, p. 741-749]. Ni se pare interesantă afirmația lui Constantin Brâncoveanu, din 1706, în scrisoarea către judele brașovean Andreiaș: „pentru bucatele Șcheailor ce vor fi în munți să le dea pace, precum au fost obiceiul, însă numai ce vor fi ale Șcheailor, iar nu și ale altor oameni din Țara Ungurească (n.n., Transilvania)” [Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului; Pr. Prof. Dr. Vasile Oltean, *Sfântul Constantin Brâncoveanu și brașovenii*, Editura Andreiana, Sibiu, 2014 p. 169]. La rândul său, Duca Vodă poruncește lui Hărman Mihai din Șchei „să aibă a ținere oile lui, aici în Țara Domniei mele, șapte ciobani, însă să fie oameni străini (n.n., șcheieni) fără bir și fără nici o gâlceavă, însă oameni de țară să nu fie niciunul”. Este vorba de un drept exclusiv al șcheienilor de a ține vitele și oile în ținuturile românești de peste munți, fiind scutiți de taxele vâcărului, oieritului, goștinitului etc.

Hrisoavele domnești (cca 80 la număr) aflate în Șcheii Brașovului, pe care o să le prezentăm într-un material viitor, confirmă o continuă relație a domnilor de peste munți cu obștea șcheiană și biserica lor.

Pr. Dr. Vasile OLTEAN

În materialul anterior am văzut că circumcellionii alcătuiau „veritabile bande de teroriști nomazi, recrutați la întâmplare din păturile sărace ale populației, dintre oamenii nemulțumiți, indiferent de rasă sau provincia de origine, dintre sclavii fugari, fermierii falșiți, colonii asupriți și criminalii proscrisi, dintre rebaturile societății, chiar și dintre catolicii excomunicați, dar mai ales fanatici religioși” (R. Pierce Beaver, „The Donatist Circumcellions”, în *Church History*, vol. 4, no 2 (1935), p. 125).

Dar, deși reprezentau avangarda Bisericii donatiste, căci fără sprijinul acestor „bande de sălbatici” donatismul ar fi fost zdrobit rapid de forțele imperiale, componența pestriță a acestei grupări radicale și impredictibilitatea circumcellionilor i-au făcut pe episcopii schismatici să se decică uneori de acțiunile lor, chiar dacă se foloseau de ei ca instrument al urii și al răzbunării. Acest lucru a devenit evident în timpul răscoalei din anul 340 conduse de „căpitanii sfinților” (duces sanctorum), Fasir și Axido, care s-au remarcat printr-un sadism ieșit din comun și își terorizau victimele trimițându-le scrisori de amenințare în care descriau felurile suplicii pe care aveau să le și pună în aplicare când îi prindeau pe cei vizați.

De fapt, unii dintre episcopii donatiști au fost atât de oripilați de excesele aliaților lor, încât s-au reunit într-un sinod și s-au plâns comitelui Taurinus că „astfel de oameni nu pot fi îndreptați în Biserică” (Optatus de Mileve, *Libri VII*, III, 4), reclamându-i că nu acceptă disciplina biserică și i-au solicitat să intervină pentru pacificarea lor.

În cursul acestei acțiuni conduse de Taurinus numeroși circumcellioni au fost reprimati în târgurile unde se reu-

neau și câțiva dintre ei și-au pierdut viața în timpul confruntărilor, așa cum s-a întâmplat la Octava în Numidia. Cei uciși au fost de îndată declarați sfinți martiri, iar preotul Clarus din localitatea Subbula i-a înhumat în biserică, acordându-le cinstea de care în mod normal nu se bucurau decât episcopii. Cu acest prilej ierarhii donatiști participanți la un sinod în Numidia au interzis de acum înainte îngroparea unor astfel de persoane în basilici.

În ciuda pretențiilor lor exagerate de a se înfățișa ca apărători ai dreptei credințe, în toial acestor confruntări donatiștii au ales să cocheteze și cu arienii. Astfel schisma africană și marea erezie orientală păreau să facă front comun împotriva Bisericii Ortodoxe/Catholice. Astfel se explică trimiterea unui exemplar al actelor sinodului semianian de la Sardica sau Philippopoli din anul 343 episcopului Donatus Magnus. Totuși, aceste contacte ocazionale cu arienii nu au avut consecințe grave asupra purității doctrinei donatiștilor.

Lipsa de carismă a noului episcop catolic al Cartaginei – Gratus – a favorizat creșterea autorității lui Donatus Magnus de Casae Nigra, care revendica pentru sine primatul Bisericii Africane și recunoașterea imperială ca episcop „senior” al Cartaginei. Tratatul purtat cu împăratul Constans au avansat destul de mult și s-a decis chiar trimiterea în Africa a unei comisii cu sarcina să cerceteze situația din teren și să o raporteze monarhului, care urma să aprobe solicitarea lui Donatus.

Cei doi notari imperiali, Paul și Macarie, au sosit în Africa în primăvara anului 347 și și-au manifestat de la bun început simpatia față de clerul cecilian, participând la slujbele oficiate de episcopul Gratus. Anarhia africană, brigandajul periodic al circumcellionilor și al aliaților lor berberi, impertinența donatiștilor, rapiditatea cu care se înmulțeau comunitățile dizidente, dar și relațiile suspecte cu arienii i-au îngrijorat pe reprezentanții puterii centrale. Împăratul Constans s-a considerat totuși suficient de abil și de convingător pentru a restabili pacea și pentru a suprima schisma africană. De aceea a încercat să abordeze situația cu delicatețe, momindu-i pe donatiști cu însemnate ajutoare materiale, pentru a-i convinge să revină pașnic în sânul Bisericii Universale. Prin urmare, Paul și Macarie erau considerați artizanii unității, însărcinați să pregătească uni-

ficarea celor două Biserici, împărțind ajutoare comunităților și daruri generoase episcopilor donatiști mai influenți.

Donatus s-a arătat indignat de atitudinea oficialilor, iar când Paul și Macarie au încercat să ia legătura cu el în vederea finalizării anchetei, liderul schismaticilor le-ar fi replicat „quid est imperator cum ecclesia?” (ce are de-a face împăratul cu Biserica?). Mai mult de atât, le-a poruncit clericilor din subordinea sa să ignore deopotrivă cererile comisiei sau vreun ajutor pe care li l-ar oferi cei doi notari. De asemenea, pentru a-și justifica atitudinea față de trimiterea împăratului, acum este lansat și răspândit zvonul că în timpul celebrării euharistice săvârșite de Gratus, ei ar fi pus pe sfânta masă un bust al lui Constans și i-au adus jertfe de tămâie (Optatus de Mileve, *Libri VII*, III, 12). Acest nou element a dus la o antagonizare și mai puternică a maselor care disprețuiau din tot sufletul idolatria și îi asociau pe Paul și Macarie cu administrația persecutoare a lui Dioclețian și a tetrarhiei.

Înțelegând rapid că nu pot ajunge la niciun acord cu donatiștii, Paul și Macarie au raportat acest lucru împăratului, care primise deja din partea lui Donatus o scrisoare mustrătoare. În consecință la jumătatea anului 347 Constans va promulga un edict de unire, poruncind contopirea celor două Biserici rivale sau, mai bine spus, desființarea tuturor comunităților schismatice și transferarea basilicilor și a celorlalte bunuri pe seama catolicilor.

La 15 august 347 era deja afișat în Cartagina un edict proconsular ce cuprindea măsurile de impunere a decretului imperial, care relua în mare dispozițiile documentului lui Constantin cel Mare din anul 317: cedarea bisericilor, exilarea episcopilor donatiști și interdicția rebotezării.

Cu acest prilej, un oarecare donatist pe nume Maximianus, a rupt documentul. Drept urmare a fost reținut și supus torturilor, în vreme ce un al disident, Isaac, prezent la incident i-a batjocorit pe catolici, fiind și el arestat și torturat sălbatic, încât a și murit în aceeași zi. Din porunca proconsulului trupurile ambilor donatiști au fost aruncate în mare provocându-i și mai mult pe dizidenți.

După înfrângerea slabei rezistențe din preajma Cartaginei, Paul și Macarie s-au avântat în Numidia, unde pe

(continuare în p. 7)

Asist. Dr. Dragoș BOICU

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ILARION FĂGĂRĂȘANUL

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Duminică, 1 iulie 2018. În Duminica a 5-a după Rusalii, P.S. Ilarion Făgărășanul a oficiat Sfânta Liturghie la biserica (aflată în construcție) „Sf. Petru și Pavel”, protopopiatul Făgăraș I.

Duminică, 8 iulie 2018. În Duminica a 6-a după Rusalii, P.S. Ilarion Făgărășanul a oficiat Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Sfântul Apostol Andrei”, comuna Recea, sat Berivoi, jud. Brașov, alături de protosinghelul Iosif Toma, duhovnicul acestei mănăstiri.

Martți, 10 iulie 2018. A oficiat Sfânta Liturghie la biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” I din Sibiu, alături de preot Emanuel Pavel Tăvală, părintele protopop Ioan Coșa, părintele consilier Ciprian și alți slujitori ai sfințelor altare din Sibiu, cu prilejul trecerii la Domnul a celui care a fost părintele Vasile Cârstea născut la 14.02.1932.

Joi, 12 iulie 2018. Cu ocazia cinstirii Sfintei Icoane a Maicii Domnului „Prodromița” de la Muntele Athos, părintele Ilarion Făgărășanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, a fost prezent la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” – Măgura, comuna Jina, jud. Sibiu, care are spre închinare și ca al doilea hram această icoană. Alături de invitații mănăstirii pentru această sărbătoare, au fost prezenți membri ai O.T.S., precum și copii cu însoțitorii lor, veniți în tabără la mănăstire.

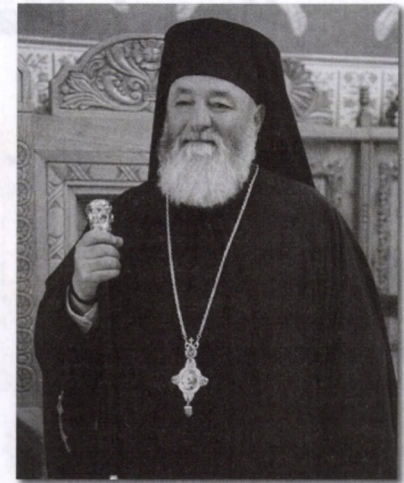
Duminică, 15 iulie 2018. În Duminica a 7-a după Rusalii, Preasfințitul Ilarion Făgărășanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, a oficiat Sfânta Liturghie

la Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Făgăraș – Combinat, alături de preotul pensionar Vasile Onciu, preotul Gheorghe Bica și alți slujitori ai sfințelor altare.

Duminică, 22 iulie 2018. În Duminica a 8-a după Rusalii, Preasfințitul Ilarion Făgărășanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului a oficiat Sfânta Liturghie la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din localitatea Scoreiu, protopopiatul Avrig, jud. Sibiu. Sărbătoarea a început prin săvârșirea Sfintei Liturghii, unde P.S. Ilarion Făgărășanul i-a avut alături slujitori pe protopopul de Avrig, preotul dr. Vasile Gafton, pe părintele Iancu Ionel Banciu parohul bisericii, precum și alți slujitori ai sfințelor Altare.

Vineri, 27 iulie 2018. Mănăstirea de la „Colțul Chiliilor”, aflată lângă orașul Zărnești, jud. Brașov, și-a serbat hramul, avându-l ca ocrotitor pe Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitor Pantelimon. Cu acest prilej, Preasfințitul Părinte Ilarion Făgărășanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, a săvârșit Sfânta Liturghie alături de părintele stareț, protosinghel Emilian Kadar, arhimandritul Hristofor Bucur starețul Mănăstirii „Sfântul Ioan Botezătorul” din stațiunea Poiana Brașov, precum și cu alți slujitori ai sfințelor altare.

Sâmbătă, 28 iulie 2018. Preasfințitul Ilarion Făgărășanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, a oficiat Sfânta Liturghie, precum și slujba parastasului la 40 de zile de la trecerea la Domnul a părintelui Zenovie Moșoiu, fost protopop de Brașov, la Biserica „Sfânta Treime” – Barițiu din Brașov, alături de protopopul de

Brașov, Dănuț Gheorghe Benga, preotul profesor Nicolae Moșoiu și un sobor de preoți.

Duminică, 29 iulie 2018. În Duminica a IX-a după Rusalii, Preasfințitul Ilarion Făgărășanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, a oficiat Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Brâncoveanu” din comuna Sâmbăta de Sus. Seara, Preasfințitul Ilarion Făgărășanul a sosit la Mănăstirea Miclăușeni, jud. Iași, pentru a participa la întâlnirea membrilor Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină a Sfântului Sinod al B.O.R.

Luni, 30 iulie 2018 – marți, 31 iulie 2018. Preasfințitul Ilarion Făgărășanul participă la mănăstirea Miclăușeni, jud. Iași, la întâlnirea membrilor Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină a Sfântului Sinod al B.O.R., în vederea alcătuirii într-o primă formă a broșurii dedicate familiei.

Ierod. Ciprian PĂSĂRICĂ

Donatismul și ispita puritanismului (VI)

(urmăre din p. 6)

măsură ce înaintau erau întâmpinați de o tot mai mare ostilitate. Sentimentul era întreținut de zvonul că notarii imperiali aveau misiunea de a-i pune pe donatiști să jertfească în fața bustului împăratului Constans. De aceea, de multe ori când ajungeau prin sate sau ferme izolate cei doi oficiali le găseau abandonate. Schismaticii se vor grupa în jurul episcopului Donatus din Bagai care va face apel și la circumcellionii pentru a fortifica această cetate, strângând provizii și pregătindu-se de o confruntare armată.

Ținând cont de această situație, Paul și Macarie nu au ezitat să facă apel la Silvestru, *comes Africae*, solicitând trupe cu care să înainteze împotriva circumcellionilor comandați de Donatus. Armata imperială a ocupat pozițiile de atac și s-a năpustit cu sălbăcie asupra donatiștilor, răzbunând torturile pe care un grup de cercetași militari le îndurase în ajun din partea dizidenților. Ofițerii nu au putut face nimic pentru a-și opri trupele dezlănțuite asupra locuitorilor din Bagai. În timpul masacrului episcopul Donatus a fost și el prins și ucis, schismaticii atribuindu-i de îndată calitatea de martiri, și l-au cinstit ca atare.

Demoralizați de această înfrângere, episcopii donatiști din Numidia s-au reunit grabnic într-un sinod și au decis să trimită o delegație de 10 ierarhi în întâmpinarea lui Macarie pentru a condamna violențele, dar și pentru a căuta o soluție de a restabili pacea. Întâlnirea cu oficialul roman a avut loc la Vegesala, în nordul munților Aures, dar s-a soldat cu eșec, episcopii donatiști insultându-l pe Macarie care a trecut îndată la represalii: a dispus să fie bătuti în public cu bastoane, după care i-a eliberat pe nouă dintre ei, în vreme ce pe Marcus, ierarhul care se remarcase prin impertinența lui ieșită din comun, l-a reținut și l-a purtat ca prizonier și trofeu prin localitățile pe care le străbătea, inspirând teamă în rândul donatiștilor. Totuși, o serie de istorici în frunte cu W.H.C. Friend, plasează întâlnirea dintre episcopii dizidenți și oficialul roman la 29 iunie 347, deci cu o lună și jumătate înaintea incidentului din Cartagina, ceea ce ar însemna că și confruntarea din Bagai a avut loc la începutul verii, până să fie publicat edictul proconsular.

Cert este că Macarie a reușit să pacifice prin teroare comunitățile dizidente punând capăt rezistenței și preîntâmpinând viitoarele, cel puțin deocamdată, violențe ale circumcellionilor. În cele din urmă, când coloana imperială a ajuns la Nova Petra, Marcus s-a aruncat de pe stânci sau, potrivit surselor donatiste, a fost ajutat de soldați să sară în gol. Schismaticii l-au proclamat de îndată martir, cinstindu-i cu evlavie relicvele și ziua de pomenire, și întreprinzând peregrinaje la locul unde își sfârșise viața la Nova Petra. În toamna anului 1933, în timpul săpăturilor arheologice din Ksar el-Kelb (Algeria) – vechea așezare Vegesala – a fost descoperită în stânga naosului basilicii de acolo inscripția „memoria domni Marchuli” și, întrucât acest locaș a aparținut fără niciun dubiu donatiștilor, cercetătorii l-au identificat pe Marcus cu episcopul ucis în timpul lui Macarie.

Acest marș violent condus de „artizanii unității” a creat o impresie negativă atât în rândul donatiștilor, cât și al catolicilor cărora le era rușine să proclame unirea Bisericii pe baza actelor de cruzime comise în mod special de Macarie. De fapt, atât de puternic va fi impactul acestor evenimente în mentalul colectiv nord-african, încât se va vorbi de acum înainte despre „epoca lui Macarie” (Macariana tempora) sau despre „persecuția lui Macarie” (Macariana persecutio), iar catolicii vor fi de acum numiți Macarieni (macariani), gruparea lui Macarie (pars Macari) sau Biserica lui Macarie (Macariana Ecclesia). Donatiștii își vor cristaliza opoziția nonviolentă prin lucrări din genul Actelor martirice menite să glorifice victimele (*Passio Maximiani et Isaaci* și *Passio Marculi*) și să exprime disprețul pentru persecutorii neputincioși să corupă sufletele curate ale martirilor, autoritățile romane acționând ca agenți ai diavolului în lupta contra sfinților lui Dumnezeu. Nici împăratul Constans nu va fi cruțat de autorii acestor texte care îl înfierează ca „tiran” și „înmăntemergătorul lui Antihrist” (precursor Antichristi) (*Passio Marculi*, PL 8:761). Cele două bestii trimise în Africa (duabus bestiis ad Africam missis) dau dovadă de o cruzime inimaginabilă, iar meritul celor ce îndură suferințele este cu atât mai mare, cum reiese din acest pasaj din *Passio Maximiani et Isaaci*:

„Astfel acolo s-a purtat războiul între trup și pedepsele corporale, între profanatori și cel devotat, între virtuțile sufletului și mutilări, între ostașul lui Hristos și soldații diavolului, între pătimitor și judecător și, întrucât s-a războit atâta împotriva, el singur (Maximianus) a fost de ajuns să lupte în chip mai slăvit cu mulțimea suferințelor și a vrăjmașilor ca printr-o singură înfruntare să fie reputată mai mult decât o singură izbândă”.

Pentru donatiștii de pretutindeni eroismul dovedit de „martiri” legitima și mai mult poziția lor radicală, chiar dacă momentan nu puteau decât să fie martorii neputincioși ai acestei uniri forțate. Însuși Donatus Magnus a fost silit să părăsească Cartagina și Africa și a fost purtat în exil până la moartea sa, survenită în anul 355, și din acest motiv dizidenții l-au proclamat și pe el martir căzut pentru cauza Bisericii celor puri.

În ciuda triumfului nominal obținut de trupele imperiale, Biserica catolică nu a reușit să valorifice victoria, iar episcopul Gratus al Cartaginei a întârziat să dea curs impulsului creat de Paul și Macarie. În anul 348 sau 349 convoacă un sinod la care participă circa 50 de ierarhi, printre care și câțiva donatiști „reînțorși”, dar nu reușește să se impună ca lider al Bisericii Africane, cum o va face câteva decenii mai târziu Aurelian sau Augustin. Pe lângă cele 12 canoane care vizau disciplina eclezială – semn al laxismului instalat de-a lungul schismei – sunt formulate două canoane care fac trimitere specială la donatiști: unul interzicând repetarea botezului (can. 1) și celălalt oprind cinstirea ca martiri a celor care s-au sinucis sau s-au expus conștient unor situații ce le-au fost fatale (can. 2).

Donatiștii au recuperat rapid pozițiile pierdute așteptând momentul prielnic pentru a se manifesta din nou. Chiar la sinodul din Cartagina din 348/349 episcopul catolic de Madauros se plânga de faptul că sub pretextul reconcilierii și al unificării episcopul donatist „revenit” i-a acaparat toată comunitatea, situație frecvent întâlnită în Numidia, anticipând revirimentul din timpul împăratului Iulian Apostatul.

Dar despre toate acestea vom vedea în materialul următor.

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Hram la Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus

Pelerini din întreaga țară, credincioși din satele Țării Făgărașului și numeroși oaspeți au participat miercuri, 15 august, la hramul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, județul Brașov. Praznicul Adormirii Maicii Domnului i-a adunat pe credincioși în jurul vechiului așezământ monahal de la poalele Munților Făgăraș cu nădejdea de a primi binecuvântare cerească și ajutor în viețile lor.

Programul liturgic din ziua de hram a început cu sfințirea apei la fântâna din incinta mănăstirii, locul unde zi de zi poposesc pelerini pentru a gusta din această apă despre care se crede că este vindecătoare și aduce alinare sufletească și trupească. Slujba de sfințire a apei a fost oficiată

de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, împreună cu Preasfințitul Ilarion Făgărașanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și un sobor de preoți și diaconi din care au făcut parte starețul mănăstirii, arhimandritul Atanasie Roman, ieromonahi, protopopi și preoți din parohii ale Arhiepiscopiei Sibiului.

După slujba de sfințire a apei a urmat Sfânta Liturghie, oficiată de sobor la altarul de vară al mănăstirii, aflat în pădurea din vecinătate.

În cadrul Sfintei Liturghii, ierodiaconul Nicolae Danco de la Mănăstirea „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din Poiana Brașov a fost hirotonit ieromonah.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corala „Timotei Popovici” a Catedralei mitropolitane din Sibiu, dirijată de pr. lect. univ. dr. Dan Alexandru Streza.

„Un praznic al frumuseții maternității”

Cuvântul de învățătură de la Sfânta Liturghie a fost rostit de pr. conf. univ. dr. Constantin Necula de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu.

„Adormirea Maicii Domnului este un praznic al frumuseții maternității și al frumuseții femeii în Biserică. Astăzi prăznuim o femeie cu totul specială, primul om pomenit în Crez, căci spunem în Crez că din Fecioara Maria Mântuitorul născându-Se se face astfel înaintea noastră model de mântuire. Maica Domnului poartă cu sine această taină a împlinirii Scripturii, a împlinirii tuturor profețiilor din Vechiul Testament, începând cu cea mai grea dintre toate, și anume că sămânța femeii va zdrobi capul șarpelui. Maica Domnului este cea care prin aducerea Mântuitorului în mijlocul lumii căzute zdrobește prin călcâiul său șarpele”, a spus părintele Necula.

La finalul Sfintei Liturghii, IPS Mitropolit Laurențiu i-a binecuvântat pe credincioșii veniți în număr mare la hramul mănăstirii făgărașene și a vorbit despre cinstirea Maicii Domnului în Biserica Ortodoxă și despre mijlocirea ei pentru oameni înaintea Fiului ei.

„Maica Domnului și astăzi a vărsat lacrimi pentru noi. Întrebarea este: noi ce facem? Noi pentru ce vărsăm lacrimi când suntem supărați și nu știm cum să ne schimbăm sau să ne îndreptăm supărarea? Câte lacrimi de pocăință, câte lacrimi de smerenie, câte lacrimi de responsabilitate vărsăm noi? Uneori, da, plângem, dar de foarte multe ori, luați cu valurile vieții, uităm de Maica Domnului”, a spus ierarhul.

Hramul s-a încheiat cu slujba Sfântului Maslu la care preoții și credincioșii s-au rugat pentru sănătate trupească și pentru iertarea păcatelor.

Ștefan MĂRCULEȚ

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Academician Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Secretar de redacție:** Pr. Lect. Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Conf. Dr. Lucian Grozea, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Dr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție online:** Vicențiu-Dragoș Bășa.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2018 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu